The illustration depicts a child with a red hat and blue pants floating in a dark blue, textured ocean. The child is positioned in the upper center, looking down. Surrounding the child are various sea creatures: a large red tentacle-like creature on the right, several jellyfish in yellow and blue, and various types of coral and seaweed in shades of green, blue, and orange. Two large, dark hands reach out from the left and right sides of the frame, as if holding or supporting the child. The overall mood is serene and protective.

Dziecko
w centrum
w sytuacji
rozstania
rodziców

Szanowni Państwo,

rozstanie rodziców to bardzo trudny moment. Trzeba zrobić wszystko, by do niego nie doszło, ponieważ rodzina to najlepsze środowisko wychowania dziecka. Jednak są sytuacje, w których już nic się nie da zrobić. Przekazujemy w Państwa ręce ważną publikację. Opisujemy tu zagadnienia najczęściej poruszane przez rodziców w rozmowach z adwokatem, psychologiem lub podczas spotkań z innymi rodzicami w podobnej sytuacji, czyli sprawy związane z opieką czy zabezpieczeniem praw dziecka. Wierzę, że wyjaśnimy najważniejsze kwestie poszanowania praw, obowiązków i odpowiedzialności obojga rodziców względem swoich dzieci. Warto pamiętać, że dziecko jest podmiotem w sytuacji rozstania rodziców.

Beata Szadziul
Pełnomocnik prezydenta Gdyni ds. rodziny

Dlaczego powstała broszura *Dziecko w centrum w sytuacji rozstania rodziców*?

Napisałam ją, by naświetlić sytuację prawną, w jakiej znajdują się rodzice w związku z wychowywaniem dziecka. Broszura ma służyć jako przewodnik, który pomoże czytelnikom zorientować się, jakie dany rodzic ma prawa. Nie zastąpi jednak indywidualnej porady prawnej, która uwzględni konkretny stan faktyczny. Zapraszam do lektury.

adwokat Honorata Janik-Skowrońska
Autor

” Powiadasz: „moje dziecko”.

Nie, to dziecko wspólne, matki i ojca, dziadków, pradziadków (...). Dziecko jest pergaminem, szczerze zapisanym drobnymi hieroglifami, których część tylko zdołasz odczytać, a niektóre potrafisz wytrzeć lub tylko zakreślić i własną zapętnisz treścią.

Straszne prawo. Nie, piękne. Ono w każdym twym dziecku daje pierwsze ogniwo w nieśmiertelnym tańcu pokoleń. Poszukaj uśpionej w twym dziecku własnej cząstki. Może dostrzeżesz, może nawet rozwinięsz.

Dziecko i bezmiar.

Dziecko i wieczność.

Dziecko – pytek w przestrzeni.

Dziecko – moment w czasie. ”

Janusz Korczak, Jak kochać dziecko

Kiedy w rodzinie pojawiają się problemy między małżonkami czy partnerami i dochodzi do rozstania, wówczas wasze dziecko potrzebuje jeszcze więcej troski, zrozumienia, wysłuchania i wsparcia.

Dziecko kocha oboje rodziców i oboje rodzice są mu potrzebni. W sytuacji trudności w rodzinie, rozwodu bądź rozstania nie powinno się to zmieniać. Dziecko nadal powinno czuć się kochane przez oboje rodziców i powinno móc swobodnie kochać i mamę, i tatę. Nie wolno dopuszczać do sytuacji, kiedy dziecko musi wybierać. Stawianie dziecka w takiej sytuacji jest przemocą emocjonalną wobec niego.

Po rozstaniu w pierwszej kolejności należy ustalić, z kim dziecko będzie mieszkać oraz w jaki sposób będzie widywać się z drugim rodzicem. Takie ustalenia powinny być poczynione szybko. Tylko wówczas dziecko nie jest narażane na manipulację ze strony rodziców, może też uzyskać poczucie stabilności swojej sytuacji.

Poniżej przedstawiam instytucje prawne, które służą rodzicom do tego, aby ustabilizować sytuację prawną dziecka w momencie rozwodu czy rozstania. Przepisy prawa, adwokaci, sędziowie, psychologowie czy kuratorzy sądowi są z założenia po to, aby pomagać przetrwać ten trudny, pełen różnych emocji, czas rozstania. W przypadku silnego konfliktu pomogą ustabilizować sytuację prawną dziecka. Jednak należy pamiętać, że to rodzice są zobowiązani, aby podejmować decyzje, które są najlepsze z punktu widzenia swoich dzieci. **Spokój i szczęście dzieci należy przedkładać nad własne ambicje czy poczucie zranienia i krzywdy.**

Poniżej przedstawiam, jakie sprawy dotyczące dziecka mogą być rozstrzygane przez sąd. Jeżeli między stronami toczy się sprawa o rozwód lub separację, to wszystkie poniżej przedstawione sprawy będą rozpoznawane przez ten sąd. Nie mogą wówczas toczyć się w osobnym postępowaniu.

Co to jest „dobro dziecka”?

W sprawach dotyczących dzieci na sali sądowej często strony, sędziowie, biegli czy kuratorzy powołują się na „dobro dziecka”. Niejednokrotnie zadawano mi pytanie, co to właściwie jest?

Dobro dziecka to uzyskanie takiego stanu lub rozstrzygnięcia, aby w sytuacji konfliktu rodziców, procesu sądowego – kiedy to sąd ma podjąć decyzję o losie dziecka – decyzja ta była podjęta z jak największą korzyścią dla dziecka. W tym celu przeprowadzane są opinie biegłych psychologów, wywiady kuratorów, przesłuchiwanie świadków itd. Jednak należy pamiętać, że to rodzice powinni wiedzieć, co jest dla ich dziecka najlepsze i że w każdej sytuacji można starać się porozumieć – właśnie dla dobra dziecka.

Okiem psychologa

Jak wynika z badań psychologicznych – dla rozwoju dziecka najkorzystniejsza jest sytuacja, kiedy rodzice potrafią się ze sobą komunikować.

1/ Miejsce pobytu dziecka

Miejszem pobytu dziecka jest miejsce zamieszkania tego z rodziców, przy którym dziecko na stałe przebywa. Jeżeli po rozstaniu istnieje między rodzicami spór co do tego, z kim dziecko powinno mieszkać, każdy z rodziców ma prawo wnieść do sądu rejonowego, właściwego dla miejsca zamieszkania dziecka, wniosek o ustalenie miejsca pobytu dziecka przy nim.

♥ Czemu służy ustalenie miejsca pobytu dziecka?

Ustalenie miejsca pobytu dziecka służy ustabilizowaniu sytuacji dziecka w taki sposób, aby drugi rodzic – z którym dziecko na stałe nie mieszka – nie mógł zabierać dziecka bez zgody i wiedzy rodzica, przy którym dziecko na stałe zamieszkuje. Oczywiście zaznaczyć należy, że wskazany jest, aby – nawet w sytuacji, kiedy nikt nie wniósł takiej sprawy do sądu – rodzice wzajemnie szanowali prawo dziecka do stabilności i posiadania jasnej sytuacji co do miejsca zamieszkania. Tylko w przypadku silnego konfliktu takie postanowienie sądu rozwiewa wszelkie wątpliwości co do rzeczywistego miejsca pobytu dziecka. Zwłaszcza w sytuacji, kiedy oboje rodzice twierdzą, że to właśnie z nimi dziecko zamieszkuje.

♥ Jak napisać taki wniosek?

Sformułowanie we wniosku powinno brzmieć: „wnoszę o ustalenie miejsca pobytu XY przy matce/ojcu”. Wniosek powinien też zawierać argumenty: dlaczego dziecko powinno zamieszkiwać właśnie z tym rodzicem, w jaki sposób wykonuje on bieżącą opiekę nad dzieckiem i z jakich przyczyn drugi rodzic nie powinien być rodzicem zamieszkującym z dzieckiem.

♥ W jaki sposób udowodnić swoje twierdzenia?

Aby przekonać sąd, należy złożyć wnioski dowodowe. Dowodami w sprawie o ustalenie miejsca pobytu mogą być opinie z placówek edukacyjnych, opinie psychologiczne, zdjęcia, zeznania świadków, wysłuchanie dziecka przez sąd czy opinie biegłych. Dowody te służą wykazaniu, z którym z rodziców dziecko powinno mieszkać. Sąd wydaje orzeczenie na podstawie zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego.

Podstawa prawna: [Miejsce zamieszkania dziecka] Art. 25. Kodeksu cywilnego z dnia 23 kwietnia 1964 r. (Dz.U. nr 16, poz. 93 z późn. zm.).

Zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa **każdemu z rodziców przysługuje prawo do osobistej styczności z dzieckiem, a dziecku do osobistej styczności z rodzicem**. W sytuacji rozstania rodziców bardzo istotną kwestią jest uregulowanie takich kontaktów w sposób odpowiadający potrzebom dziecka. To rodzice, w miarę możliwości wspólnie, powinni zadbać o to, aby takiej relacji nie przerywać. Już samo rozstanie jest dla dziecka bardzo trudną sytuacją, a doprowadzenie do zerwania kontaktów może mieć trudne dla dziecka skutki psychologiczne. Pamiętajmy o tym, że dziecko od najmłodszych lat ma własne przemyślenia, uczucia i wnioski.

Nie ma jednej, uniwersalnej recepty na ustalenie, jaki wymiar kontaktów jest dobry dla dziecka. Każde dziecko jest jednostką o indywidualnych potrzebach. Jednak, ustalając kontakty, należy wziąć pod uwagę:

- ⚡ wiek dziecka,
- ⚡ czas, jaki dziecko spędzało z każdym z rodziców,
- ⚡ indywidualne potrzeby dziecka w zakresie kontaktu z rodzicami,
- ⚡ odległość między miejscem zamieszkania dziecka, a miejscem zamieszkania rodzica, z którym nie mieszka,
- ⚡ kompetencje rodzicielskie i wychowawcze rodziców.

Kontakty mogą być ustalone na np. co drugi weekend od piątku po zajęciach w przedszkolu/szkole do niedzieli do godziny 19.00. Dodatkowo w środku tygodnia w jeden lub dwa dni. Mogą też być uregulowane w sposób szerszy, np. z noclegiem w tygodniu. Wówczas taki rodzic na obowiązek odrobić z dzieckiem lekcje i przygotować dziecko na drugi dzień do szkoły.

♥ Czemu służy uregulowanie kontaktów?

Uregulowanie kontaktów służy temu, aby zarówno dziecko, jak i rodzice mieli jasność w zakresie wymiaru kontaktów. Tak żeby dziecko i rodzice mogli swobodnie planować swój czas kontaktu. Jasne uregulowanie kontaktów pozwala na uniknięcie niepotrzebnych konfliktów.

Okiem psychologa

Nawet jeśli dziecko nie zgłasza takiej potrzeby lub zgłasza wręcz przeciwną – chce się widywać z rodzicem, kiedy tylko sobie tego zażyczy – to dla jego zrównoważonego rozwoju emocjonalnego wskazane jest ustalenie stałych, a przez to budzących poczucie bezpieczeństwa reguł.

2 / Kontakty z dzieckiem

♥ Jak napisać wniosek?

Wniosek o uregulowanie kontaktów może złożyć każdy z rodziców. Sądem właściwym jest sąd rejonowy miejsca zamieszkania dziecka. We wniosku powinno być jasno sprecyzowane, jakich kontaktów się domagamy. Orzeczenie, które zostanie wydane przez sąd, musi precyzyjnie określać, kiedy kontakt się rozpoczyna, a kiedy kończy, np. „wnoszę o uregulowanie kontaktów mojego syna/córki XY w każdy 1. i 3. weekend miesiąca od piątku, od godziny 17.00, do niedzieli, do godziny 20.00 oraz w każdą środę, od zakończenia zajęć szkolnych do godziny 20.00 lub do czwartku, do odprowadzenia dziecka do placówki edukacyjnej”.

♥ W jaki sposób udowodnić swoje twierdzenia?

W sprawie o uregulowanie kontaktów należy wszelkimi możliwymi sposobami dowieść, że dziecko czuje się dobrze w naszym towarzystwie i że te kontakty są dla dziecka wartościowe i potrzebne. Można powoływać świadków, składać zdjęcia, filmy, opinie ze szkoły/psychologiczne, wnioskować o powołanie biegłych czy wysłuchanie dziecka.

Podstawa prawna: [Zasady kontaktów z dzieckiem] Art. 113¹. Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego z dnia 25 lutego 1964 r. (Dz.U. nr 9, poz. 59 z późn. zm.),

[Ograniczenie kontaktów rodzica z dzieckiem] Art. 113². Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego z dnia 25 lutego 1964 r. (Dz.U. nr 9, poz. 59 z późn. zm.),

[Zakaz kontaktów z dzieckiem] Art. 113³. Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego z dnia 25 lutego 1964 r. (Dz.U. nr 9, poz. 59 z późn. zm.),

3/ Opieka naprzemienna?

Opieka naprzemienna jest instytucją stosunkowo nową w Polsce, a **polega na ustaleniu równoważnego czasu opieki nad dzieckiem przez każdego z rodziców, np. tydzień u mamy i tydzień u taty**. Opieka naprzemienna budzi kontrowersje, gdyż takie uregulowanie sytuacji dziecka powoduje, że dziecko posiada dwa domy.

Okiem psychologa

Czy opieka naprzemienna to dobre rozwiązanie? Nie ma jednoznacznej odpowiedzi. Dla niektórych rodzin i dzieci na pewno tak, a dla niektórych nie. Aby stwierdzić czy taka opieka może być ustalona w danej rodzinie, należy brać pod uwagę potrzeby emocjonalne dziecka, jego wiek, związek emocjonalny dziecka z danym rodzicem, kompetencje rodzicielskie i opiekuńcze rodziców, warunki życia, jakie rodzice oferują dziecku, odległość zamieszkania rodziców od siebie czy możliwość dojścia rodziców do porozumienia. Nie ulega wątpliwości, że każde dziecko potrzebuje obojga rodziców, a każde z rodziców przekazuje dziecku inne wartości. Dzięki temu dziecko może czerpać zarówno od mamy, jak i od taty.

♥ Jak napisać wniosek?

Wniosek należy sporządzić podobnie, jak wniosek o uregulowanie kontaktów, ale należy wskazać, że wnosi się o uregulowanie opieki naprzemienną nad dzieckiem. Należy określić, jak byśmy chcieli, aby ta opieka wyglądała, np. od poniedziałku po szkołę do poniedziałku i odprowadzenia dziecka do szkoły w parzyste dni miesiąca, począwszy od 10 września 2018 r.

♥ Jak uregulować kwestie alimentów?

W sytuacji, gdy oboje rodzice dbają o utrzymanie dzieci, możliwe jest uzgodnienie, że każdy we własnym zakresie, według potrzeb dziecka, będzie czynił starania o utrzymanie dziecka. Najlepiej na etapie formułowania porozumienia ustalić, który z rodziców pokrywa wydatki na dziecko za co i w jakim zakresie. Nie musi być to po równo. Rodzic lepiej sytuowany może zobowiązać się, że będzie pokrywał wydatki na dziecko w większym zakresie.

Jeżeli sytuacja finansowa rodziców dziecka jest diametralnie różna, np. jeden z rodziców nie jest zdolny do pracy z powodu choroby i utrzymuje się z zasiłku, a drugi zarabia kilka tysięcy złotych, to nie jest wykluczone, że mimo opieki naprzemienną będzie zobowiązany do płacenia alimentów.

♥ W jaki sposób udowodnić swoje twierdzenia?

W związku z tym, że opieka naprzemienna w Polsce nie jest bardzo popularnym rozwiązaniem, należy napisać szczegółowe uzasadnienie, dlaczego akurat dla naszego dziecka będzie ono najlepsze. Należy wskazać, że dziecko jest żyte z obojgiem rodziców i opieka naprzemienna najlepiej zapewni realizację jego potrzeb. W takiej sprawie należy wskazać na dowody takie jak: zeznania świadków – osób, które znają dziecko, zdjęcia, filmy, opinie psychologiczne, szkolne, wniesić o powołanie dowodu z opinii OZSS czy psychologa dziecięcego. Jeżeli dziecko i dana rodzina jest na tyle dojrzała, żeby przyjąć taki rodzaj opieki, to z pewnością należy rozważyć jej wprowadzenie.

Przepisy prawa: Art. 598². Kodeksu postępowania cywilnego z dnia 17 listopada 1964 r. (Dz.U. nr 43, poz. 296 z późn. zm.), Art. 756². Kodeksu postępowania cywilnego z dnia 17 listopada 1964 r. (Dz.U. nr 43, poz. 296 z późn. zm.), Art. 58. § 1. i 1a Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego z dnia 25 lutego 1964 r. (Dz.U. nr 9, poz. 59 z późn. zm.).

4/ Alienacja rodzicielska

Zgodnie z polskimi, jak i europejskimi przepisami prawa dziecko ma prawo zarówno do mamy, jak i do taty. **Alienacja rodzicielska polega na uniemożliwieniu lub utrudnieniu kontaktu rodzica/rodziców z dzieckiem.** To utrudnianie może mieć wydźwięk fizyczny (uniemożliwienie kontaktu fizycznego poprzez brak otwarcia drzwi mieszkania, wywiezienie dziecka w nieznane miejsce) lub psychiczny (przekazywanie dziecku negatywnych treści na temat alienowanego rodzica lub nastawianie dziecka przeciwko rodzicowi). To także tworzenie z dzieckiem „obozu” przeciwko drugiemu rodzicowi. Alienacja rodzicielska może polegać również na wciąganiu dziecka w konflikt rodziców i obarczanie dziecka problemami dorosłych.

Okiem psychologa

Alienacja rodzicielska bywa traktowana jako stosowanie przemocy wobec dziecka. Skutki alienacji są bardzo dotkliwe, zarówno dla obojga rodziców (również tego stosującego alienację), jak i dziecka. Jedną z konsekwencji stosowania alienacji rodzicielskiej są zaburzenia emocjonalne ludzi dotkniętych alienacją. Osoby te często mają problemy z nawiązywaniem

prawidłowych więzi w dorosłym życiu. Jako nastolatki przeżywają okres buntu w stosunku do rodzica, który stosował alienację. Czują się użyte do rozgrywania spraw między rodzicami. Tracą zaufanie, często do obojga rodziców, a w dorosłym życiu mają problem z wchodzeniem w relacje partnerskie.

♥ Jakie wnioski składać do sądu?

Aby przeciwdziałać alienacji rodzicielskiej, należy z pewnością dbać o to, aby po rozstaniu rodziców kontakty z dzieckiem były ciągłe. Nie należy doprowadzać do długich przerw. Należy pamiętać, że dziecko od najmłodszych lat ma swoje przemyślenia i odczucia. Nawet jeżeli przy rozstaniu dziecko było świadkiem kłótni, przykrych słów, płaczu itd., należy jak najszybciej uświadomić dziecku, że to nie jego wina, że to jego nie dotyczy i że rodzice przeżywali trudne chwile i emocje – ale że oboje kochają dziecko i że w stosunku do dziecka oboje są gotowi spędzać razem czas. W sytuacji konfliktu należy jak najszybciej wnieść o uregulowanie kontaktów, opiekę naprzemienną lub w skrajnych sytuacjach: zmianę miejsca pobytu lub ograniczenie władzy rodzicielskiej.

♥ W jaki sposób udowodnić swoje twierdzenia?

W sytuacji stosowania przez jednego z rodziców alienacji rodzicielskiej należy powołać świadków, którzy znają sytuację dziecka, wnieść o przeprowadzenie opinii psychologicznych, aby stwierdzić, jakie zachowania ze strony drugiego rodzica są niestosowne i jak im przeciwdziałać oraz ustalić, jakie będzie najlepsze rozwiązanie dla dziecka w tak trudnej sytuacji.

5/ Władza rodzicielska

Władza rodzicielska jest to zespół praw i obowiązków, które mają w stosunku do małoletniego dziecka jego rodzice. Prawa te to m.in. możliwość decydowania o wyborze przedszkola, szkoły, zajęć dodatkowych czy lekarza. Obowiązki z tym związane to m.in. dbanie o dobry stan zdrowia dziecka i podejmowanie stosownego leczenia, wybór stosownej opieki dla dziecka, wybór zajęć zgodnie z predyspozycjami dziecka, reprezentowanie dziecka, zarządzanie jego majątkiem czy utrzymywanie dziecka. Ważnym jest, że pozbawienie lub ograniczenie władzy rodzicielskiej nie zwalnia rodzica z obowiązku łożenia na dziecko ani nie pozbawia rodzica możliwości kontaktowania się ze swoim dzieckiem.

Co do zasady władza rodzicielska przysługuje obojgu rodzicom. Rodzice, mimo rozstania, powinni współpracować przy wykonywaniu władzy rodzicielskiej w taki sposób, aby ich dziecko w żadnym stopniu nie ucierpiało. W tym celu powinni ustalić wspólnie najważniejsze sfery życia dziecka, tak aby dziecko nie odczuwało braku poczucia bezpieczeństwa. Ważnym elementem są również kontakty, czyli w jaki sposób rodzic niezamieszkujący z dzieckiem będzie się z nim kontaktował. Jeżeli rodzice bez problemu poro-

zumiewają się w zakresie wychowania dziecka, można podpisać porozumienie rodzicielskie (o czym poniżej).

♥ Co w sytuacji, kiedy rodzice nie mogą porozumieć się w zakresie władzy rodzicielskiej?

W sytuacji, gdy między rodzicami dziecka dochodzi do znacznych rozbieżności w zakresie wykonywania władzy rodzicielskiej, jeden z rodziców może wystąpić do sądu o ograniczenie władzy rodzicielskiej drugiemu rodzicowi, czyli prawa do współdecydowania o istotnych sprawach dziecka, takich jak np. wybór szkoły i zawodu oraz wybór sposobu leczenia. Jeżeli sąd wyda takie orzeczenie, oznacza to, że ten rodzic, któremu ograniczono władzę rodzicielską, ma prawo do decydowania tylko i wyłącznie w tych obszarach życia, które są wypisane w orzeczeniu. We wszystkich innych decyduje rodzic, który ma pełną władzę rodzicielską.

♥ Jakie wnioski składać do sądu?

Jeżeli rodzice nie mogą porozumieć się co do tego, do jakiej szkoły ma chodzić dziecko, to we wniosku o ograniczenie władzy rodzicielskiej wnosimy o to, aby ograniczyć władzę rodzicielską drugiemu rodzicowi do współdecydowania o istotnych sprawach takich jak np. wybór szkoły czy wybór sposobu leczenia. Takie rozstrzygnięcie spowoduje, że rodzice razem decydują w sprawach leczenia. We wszystkich innych sprawach decyduje tylko ten z rodziców, który ma pełną władzę rodzicielską.

♥ W jaki sposób udowodnić swoje twierdzenia?

W sprawie o ograniczenie władzy rodzicielskiej z uwagi na brak porozumienia rodziców należy wykazać przed sądem, że nie ma porozumienia i jest to niezgodne z dobrem dziecka. Można powoływać świadków, przedstawiać próbę nawiązania porozumienia, smsy, maile - wszystkie dowody potwierdzające, że nie ma możliwości osiągnięcia porozumienia.

♥ A co jeżeli rodzice nie wywiązują się prawidłowo z władzy rodzicielskiej?

W takiej sytuacji sąd na wniosek drugiego rodzica bądź z urzędu, jeżeli poweźmie taką wiadomość, może ograniczyć jednemu z rodziców lub obojgu władzę rodzicielską nad dzieckiem.

♥ Co to znaczy, że rodzic nie wywiązuje się prawidłowo z władzy rodzicielskiej?

Oznacza to, że albo rodzic nie dopełnia swoich rodzicielskich obowiązków, albo nadużywa władzy rodzicielskiej. Przejawów braku wywiązywania się z władzy rodzicielskiej jest dużo i zawsze są one rozpatrywane indywidualnie.

Można uznać, że rodzice nie dopełniają obowiązków, jeżeli zaniedbują dziecko w sferze zdrowotnej (np. nie leczą lub nie rehabilitują dziecka), w sferze szkolnej (dziecko nie chodzi do szkoły regularnie, nie jest przygotowane do zajęć, nie ma śniadania itp.), dziecko ujawnia znaczne deficyty emocjonalne (agresja, depresja, aspołeczne zachowania), a rodzice nie zauważają problemu i nie podejmują działań, aby dziecku pomóc. Przejawem nadużywania władzy rodzicielskiej jest również alienowanie dziecka od drugiego rodzica, przemoc fizyczna czy psychiczna.

♥ Ograniczenie władzy rodzicielskiej

Ograniczenie władzy rodzicielskiej może polegać na: skierowaniu rodziców do szkoły dla rodziców, na terapię psychologiczną z dzieckiem lub indywidualną czy nałożeniu nadzoru kuratora. Sąd może zastosować takie środki, jakie w danej sytuacji uzna za potrzebne, tak aby pomóc danej rodzinie, a w szczególności dziecku. Najdalej posuniętym środkiem prawnym w zakresie ograniczenia władzy rodzicielskiej jest umieszczenie dziecka w rodzinie zastępczej.

♥ Pozbawienie władzy rodzicielskiej

Pozbawić władzy rodzicielskiej można rodzica, który rażąco nie wywiązuje się ze swoich obowiązków, uchyla się od płacenia alimentów, nie kontaktuje się z dzieckiem, nie pamięta o jego świątach, nie uczestniczy w życiu dziecka. Sąd może również pozbawić władzy rodzicielskiej, jeżeli rodzic w sposób rażąco nadużywa tej władzy: stosuje przemoc, wykorzystuje seksualnie, wykorzystuje do popełniania przestępstw itp.

♥ Skutki ograniczenia władzy rodzicielskiej

Ograniczenie władzy rodzicielskiej powoduje, że rodzic jest kontrolowany przez kuratora lub sąd czy wypełnia nałożone na niego obowiązki. Jeżeli sytuacja, która była przyczyną ograniczenia, minie i rodzic skorzystał

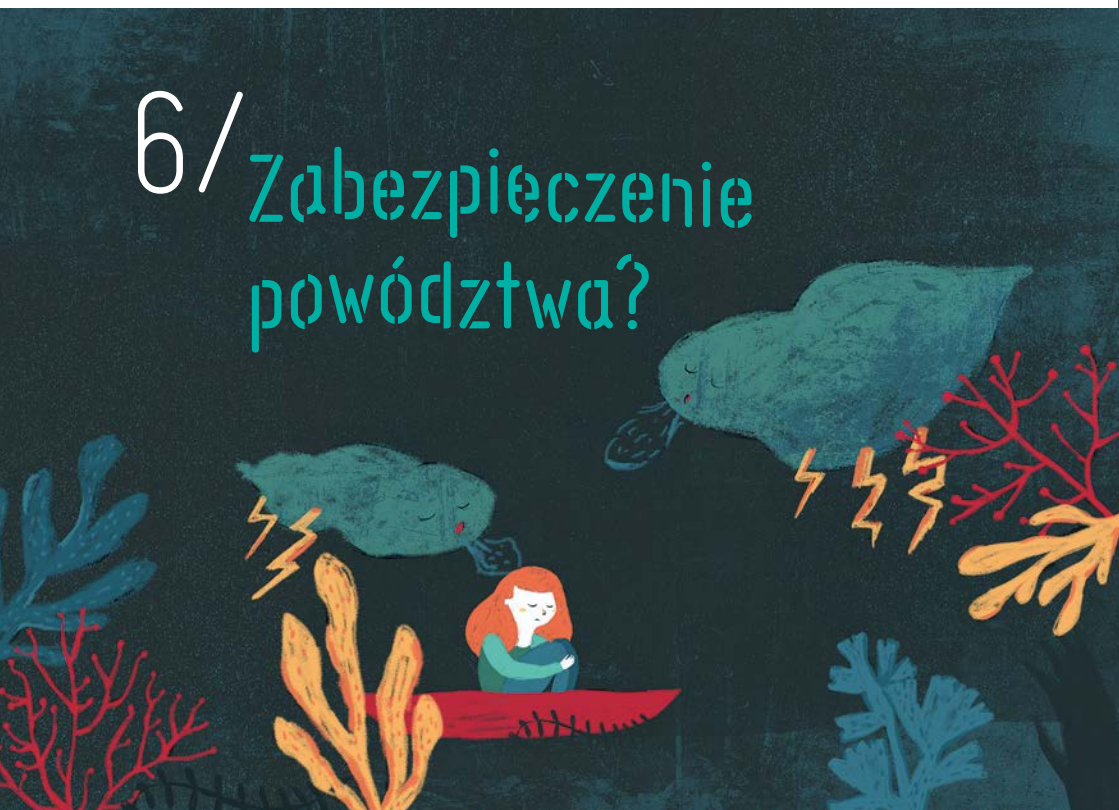

z pomocy psychologicznej itd., wówczas władzę można przywrócić. Pozbawienie władzy rodzicielskiej powoduje, że rodzic nie może podejmować żadnych decyzji związanych z życiem dziecka: nie może go wychowywać, reprezentować, sprawować opieki ani zarządzać jego majątkiem.

Podstawa prawna: Ograniczenie władzy rodzicielskiej: [Władza rodzicielska rodziców żyjących w związku] Art. 58. i 107. Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego z dnia 25 lutego 1964 r. (Dz.U. nr 9, poz. 59 z późn. zm.), [Działanie Sądu z urzędu w zakresie władzy rodzicielskiej rodziców w sytuacji zagrożenia dobra dziecka] Art. 109 Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego z dnia 25 lutego 1964 r. (Dz.U. nr 9, poz. 59 z późn. zm.), [Pozbawienie władzy rodzicielskiej] Art. 111. Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego z dnia 25 lutego 1964 r. (Dz.U. nr 9, poz. 59 z późn. zm.), [Orzekanie o władzy rodzicielskiej w innych postępowaniach] Art. 112. Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego z dnia 25 lutego 1964 r. (Dz.U. nr 9, poz. 59 z późn. zm.).

6 / Zabezpieczenie powództwa?

Zabezpieczenie powództwa jest to uregulowanie przez sąd praw i obowiązków stron na czas postępowania, przed jego ostatecznym zakończeniem.

Wydawane jest w formie postanowienia.

Między rozpoczęciem sprawy w sądzie a jej zakończeniem mija zazwyczaj kilka miesięcy lub nawet lat. W sprawach rodzinnych, takich jak np. o uregulowanie kontaktów lub alimenty, czas ma duże znaczenie, w szczególności dla dziecka. Dlatego na każdym etapie postępowania (również w pozwie lub wniosku) można zawrzeć wniosek o zabezpieczenie powództwa. Jeżeli sąd taki wniosek uwzględni, wówczas mimo że postępowanie nadal trwa, to prawa i obowiązki stron są uregulowane na czas trwania postępowania.

♥ Jakie wnioski składać do sądu?

Należy do sądu, w którym sprawa się toczy, złożyć wniosek o zabezpieczenie powództwa. Wskazać we wniosku, że chcielibyśmy, aby na czas trwania postępowania nasze interesy były zabezpieczone, np. poprzez możliwość kontaktu z dzieckiem w określone dni albo poprzez zobowiązanie drugiej strony do płacenia alimentów w określonej kwocie. Należy podać, jaki interes prawny mamy w takim rozstrzygnięciu oraz opisać, dlaczego brak takiego zabezpieczenia utrudni wykonanie orzeczenia w sprawie. Jeżeli chodzi o kontakty z dzieckiem, to brak stałych kontaktów z pewnością negatywnie wpłynie na więź z rodzicem, natomiast w sprawie o alimenty ich brak może spowodować, że dziecko nie będzie miało zabezpieczonych potrzeb materialnych związanych z jego utrzymaniem.

Podstawa prawna: [Zabezpieczenie powództwa] Art. 730, 730¹, 731, 736. Kodeksu postępowania cywilnego z dnia 17 listopada 1964 r. (Dz.U. nr 43, poz. 296 z późn. zm.).

7/ Czym są mediacje?

W ostatnich latach **mediacja staje się coraz bardziej popularnym narzędziem do rozstrzygnięcia sporów, będąc znakomitą alternatywą w stosunku do tradycyjnego procesu cywilnego.** W przeciwieństwie do standardowego postępowania przed sądem, mediacja charakteryzuje się szybkością, większą skutecznością oraz zdecydowanie mniejszymi kosztami. Jedną z wielu zalet postępowania mediacyjnego jest fakt, że umożliwia aktywne uczestniczenie stron w rozwiązaniu ich konfliktu. To uczestnicy wypracowują i uzgadniają warunki wzajemnego porozumienia.

Mediacja to polubowny oraz dobrowolny sposób rozwiązywania sporów polegający na dialogu skonfliktowanych stron w obecności bezstronnej i neutralnej osoby mediatora. Dobrowolność mediacji oznacza, że udział w niej jest nieprzymuszony i nieobowiązkowy. Ponadto warto zauważyć, że już w trakcie trwania postępowania mediacyjnego każda ze stron może na dowolnym etapie zrezygnować z mediacji, nie będąc zobowiązana do uzasadnienia swojej decyzji.

Bezstronność tego sposobu rozwiązywania sporów charakteryzuje się tym, że strony są jednakowo traktowane i mają jednakowe prawa. Mediator

nie może narzucać swojego zdania na temat poruszanych kwestii ani oceniać prezentowanych przez strony argumentów. Co więcej, osoba mediatora nie dysponuje żadnymi środkami przymusu, które miałyby na celu zobligowanie stron do wzięcia udziału w mediacji, kontynuowania jej czy też zawarcia ugody.

Zarówno mediator, strony, jak i inne osoby biorące udział w postępowaniu mają obowiązek zachowania w tajemnicy informacji, o których dowiedziały się podczas prowadzenia mediacji.

Postępowanie mediacyjne może być prowadzone we wszystkich sprawach cywilnych, w których dopuszczalne jest zawarcie ugody między stronami, tj. w sprawach, w których wynik postępowania jest zależny od woli stron. Jako przykłady można wskazać sprawy o: zapłatę, odszkodowanie, roszczenia między przedsiębiorcami i osobami fizycznymi, alimenty, podział spadku, podział majątku wspólnego czy ustalenie kontaktów z dzieckiem.

Mediacja może być prowadzona przed wniesieniem sprawy do sądu (mediacja pozasądowa) albo już po wszczęciu postępowania – na podstawie postanowienia sądu. W obu przypadkach warunkiem jej prowadzenia jest zgoda obu stron. Warto zauważyć, że brak jest wymagań co do formy uzyskania tej zgody, a zatem może zostać wyrażona w sposób dorozumiany. W praktyce najczęściej do wyrażenia owej zgody dochodzi podczas spotkania z mediatorem, który pyta uczestników o zgodę na przeprowadzenie postępowania mediacyjnego.

Podstawa prawna: [Przepisy ogólne o mediacji] Art. 183¹–183¹⁵. Kodeksu postępowania cywilnego z dnia 17 listopada 1964 r. (Dz.U. nr 43, poz. 296 z późn. zm.), [Skierowanie małżonków do mediacji] Art. 436. Kodeksu postępowania cywilnego z dnia 17 listopada 1964 r. (Dz.U. nr 43, poz. 296 z późn. zm.), [Mediacja przy rozwodzie i separacji] Art. 445⁵. Kodeksu postępowania cywilnego z dnia 17 listopada 1964 r. (Dz.U. nr 43, poz. 296 z późn. zm.).

8/ Porozumienie rodzicielskie

We wszelkich sprawach dotyczących dzieci najlepszym rozwiązaniem jest osiągnięcie konsensusu między rodzicami. Efektem może być podpisanie przez rodziców stosownego porozumienia, nazywanego porozumieniem rodzicielskim. Takie rozwiązanie pozwala uniknąć długotrwałych spraw sądowych. Można w nim uregulować kwestie związane z władzą rodzicielską i opieką nad dzieckiem, kontaktami z rodzicami czy innymi członkami rodziny, alimenty i wszelkie inne kwestie związane z dzieckiem. Takie porozumienie zazwyczaj jest wynikiem negocjacji i rozmów między rodzicami. Rodzice mogą je sporządzić sami lub mogą zwrócić się o pomoc do adwokata lub mediatora.

♥ Czy porozumienie rodzicielskie jest uznawane przez sąd?

Zawarcie takiego porozumienia jest zazwyczaj bardzo dobrze odbierane przez sąd. Daje to sygnał, że mimo stresującej dla nich sytuacji rodzice potrafią oddzielić kwestie swojego rozstania od kwestii związanych z dobrem ich małoletniego dziecka. Jeżeli między stronami toczy się sprawa o rozwód lub separację, wówczas takie porozumienie należy złożyć do akt sprawy. Sąd

bada treść porozumienia pod względem zgodności z dobrem dziecka i jeżeli nie dopatrzy się żadnych potencjalnych zagrożeń czy nadużyć wobec dziecka, to pozostawia władzę rodzicielską obojgu rodzicom.

Należy pamiętać o tym, że w pierwszej kolejności to rodzice powinni podjąć starania, żeby zapewnić swoim dzieciom najlepszą opiekę i bezpieczeństwo emocjonalne. W sytuacji rozpadu rodziny dla dziecka bardzo ważne jest to, aby rodzice potrafili ze sobą rozmawiać. Mimo trudności emocjonalnych z tym związanych należy starać się oddzielić sprawy dotyczące dziecka od wszystkich innych spraw.

Podstawa prawna: [Władza rodzicielska rodziców żyjących w rozłączeniu] Art. 58. i 107. Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego z dnia 25 lutego 1964 r. (Dz.U. nr 9, poz. 59 z późn. zm.).

9/ Alimenty

Alimenty i ich wysokość są nieodłącznymi elementami koniecznymi do uregulowania w przypadku osób, które żyjąc w rozłączeniu, posiadają wspólne dzieci. Co do zasady jest tak, że uprawniony do alimentów chciałby, żeby były jak najwyższe, a ten zobowiązany, aby były jak najniższe. Często zdarza się, że „walczący” rodzice nie są w stanie racjonalnie przedstawić kosztów utrzymania dziecka. Ustalając alimenty, należy brać pod uwagę uzasadnione potrzeby dziecka. Takimi potrzebami będą: wyżywienie, ubrania, koszty edukacji, zajęć pozalekcyjnych, leczenia itp. Przy ustaleniach należy badać również możliwości majątkowe i zarobkowe rodziców dziecka. Jest to istotne o tyle, że dziecko ma prawo do tego, aby żyć na takim samym poziomie jak rodzice. Tak więc, jeżeli zarobki rodziców bądź jednego z nich są wysokie, to do uzasadnionych kosztów utrzymania dziecka mogą wliczać się kosztowne wyjazdy np. na narty, na zagraniczne wakacje bądź kursy językowe.

Ciekawym zagadnieniem jest również to, jak obliczyć koszty utrzymania mieszkania. Zasadą jest, że czynsz oraz opłaty za media dzielone są przez ilość domowników – ta jedna częśćka przypada na dziecko. Sporną kwestią jest, czy w skład tych kosztów należy wliczać ratę kredytu hipotecznego (bo co do czynszu najmu takich wątpliwości nie ma i jest on wliczany). Z jednej strony raty kredytu pomniejszają dług właściciela mieszkania, ale z drugiej dane mieszkanie zaspokaja potrzeby mieszkaniowe dziecka. W tym zakresie są rozbieżności w orzecznictwie sądowym. Kolejną sporną kwestią są koszty zakupu ubrań. Część rodziców uważa, że dzieci powinny nosić drogie, markowe ubrania. Inni rodzice nie uważają, aby były to pierwszoplanowe potrzeby dziecka.

Na wysokość alimentów wpływ mają również osobiste starania o wychowanie dziecka. Dotyczy to zarówno matek, jak i ojców. Ustalając wysokość alimentów, bez wątpienia należy wziąć pod uwagę czas i nakłady finansowe, jakie dany rodzic przeznaczają na dziecko. Rodzic, który w ramach kontaktów opiekuje się dzieckiem co drugi weekend i dwa razy w tygodniu spędza z dzieckiem popołudnia, powinien płacić alimenty z uwzględnieniem swojego szerokiego zaangażowania czasowego i finansowego w życie dziecka.

♥ Jak napisać wniosek do sądu?

Należy wnieść o to, aby sąd zasądził od XY na rzecz małoletniego dziecka YY określoną kwotę alimentów wraz z odsetkami w przypadku opóźnienia płatności każdej raty, do 10. dnia każdego miesiąca, płatne do rąk matki/ojca (w zależności kto wnosi o alimenty).

♥ W jaki sposób udowodnić swoje twierdzenia?

W sprawie o alimenty należy przedłożyć wszelkie rachunki, faktury imienne, potwierdzenia zapłaty i inne dokumenty potwierdzające wydatki i potrzeby małoletniego dziecka. Ponadto należy złożyć swoje zaświadczenie o dochodach, ewentualnie PIT i zawnioskować, aby druga strona zrobiła to samo. Jeżeli osoba zobowiązana do płacenia alimentów uchyla się od pracy, należy ustalić jej możliwości zarobkowe, czyli ile mogłaby zarobić, gdyby pracowała i na tej podstawie ustalić wysokość alimentów.

Podstawa prawna: [Obowiązek alimentacyjny rodziców względem dziecka] Art. 133. Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego z dnia 25 lutego 1964 r. (Dz.U. nr 9, poz. 59 z późn. zm.), [Zakres obowiązku alimentacyjnego i jego wykonanie] Art. 135. Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego z dnia 25 lutego 1964 r. (Dz.U. nr 9, poz. 59 z późn. zm.), [Podstawy zmiany obowiązku alimentacyjnego] Art. 138. w zw. z art. 135. § 1. Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego z dnia 25 lutego 1964 r. (Dz.U. nr 9, poz. 59 z późn. zm.).

Najczęściej zadawane pytania

♥ 1/ Czy, gdy toczy się sprawa o rozwód, mogę wytoczyć osobne sprawy związane z dziećmi?

W sytuacji, kiedy jeden z małżonków wytoczył sprawę o rozwód lub separację, osobne sprawy dotyczące dzieci (władza rodzicielska, miejsce pobytu, uregulowanie kontaktów, alimenty) nie mogą się toczyć. Od tego momentu do sądu rozwodowy rozpoznaje wymienione kwestie związane z dziećmi. Jeżeli przed wytoczeniem sprawy o rozwód inne sprawy toczyły się, wówczas sąd dotychczas prowadzący sprawę przekaże je do sądu rozwodowego. Wszelkie zabezpieczenia, jak uregulowanie kontaktów, uregulowanie miejsca pobytu czy alimenty, na czas trwania postępowania w sprawie o rozwód rozpoznaje sąd rozwodowy.

♥ 2/ Czy dziadkom przysługuje prawo do kontaktu z wnukami?

Oczywiście, że tak. Jeżeli brak jest porozumienia między dziadkami a rodzicami dziecka w przedmiocie kontaktów, po rozstaniu stron mogą oni złożyć do sądu wnioski o uregulowanie kontaktów. Orzekając o kontaktach, sąd bierze pod uwagę stopień zażyłości między dziadkami a dziećmi oraz potrzeby emocjonalne dziecka w tym zakresie.

Ta sprawa nie będzie przedmiotem rozstrzygnięcia sądu rozwodowego, gdyż stroną w tej sprawie nie są tylko rodzice, ale dziadkowie.

♥ 3/ W jaki sposób mogę wyrobić dokument podróży dziecka?

Dokumentem podróży jest dowód osobisty oraz paszport. W sytuacji, kiedy oboje rodzice mają pełną władzę rodzicielską, każdy z nich może złożyć samodzielnie wniosek o wyrobienie dowodu osobistego dziecka. Oba podpisy nie są wymagane. Inaczej jest, kiedy składany jest wniosek o wyrobienie paszportu. Wówczas oboje rodzice muszą stawić się w urzędzie i złożyć swój podpis. Jeżeli dziecko ukończyło 5 rok życia, musi stawić się w urzędzie w momencie składania wniosku lub odbioru dokumentu. Jeżeli któryś z rodziców ma ograniczoną władzę rodzicielską w zakresie nieobejmującym wyrażenie zgody na wyrobienie paszportu, wówczas rodzic posiadający pełną władzę rodzicielską może samodzielnie taki wniosek złożyć.

♥ 4/ Czy mogę wyjechać z dzieckiem za granicę bez zgody drugiego rodzica?

Wyjazd z dzieckiem na stałe za granicę wymaga zgody obojga rodziców, nawet jeżeli jeden z nich ma ograniczoną władzę rodzicielską. Jak wynika z orzecznictwa, taka decyzja przekracza bieżące decyzje podejmowane w interesie dziecka. Brak uzyskania zgody drugiego rodzica powoduje, że może on złożyć wniosek o powrót dziecka do Polski, a taka samowolna zgoda może być uznana za uprowadzenie dziecka. Uprowadzenie dziecka jest rażącym nadużyciem władzy rodzicielskiej. Jeżeli drugi rodzic takiej zgody nie chce wyrazić, wówczas można złożyć do sądu rodzinnego wniosek o wyrażenie zgody na wyjazd z dzieckiem za granicę. Jeżeli sąd przychylił się do wniosku, wówczas takie orzeczenie zastępuje zgodę drugiego rodzica.

Wyjazd wakacyjny: jeżeli dziecko ma dokument podróży, to taki dokument powinien „iść za dzieckiem”, tzn. rodzice powinni go sobie wzajemnie przekazywać. W czasie wakacji rodzice mają prawo i obowiązek organizować dziecku wypoczynek. Jeżeli w ramach swojego czasu organizują dziecku wyjazd na zagraniczne wakacje, nie muszą uzyskiwać zgody sądu. Warto jednak, dla bezpieczeństwa, poinformować drugiego rodzica, gdzie dziecko będzie przebywać w czasie wakacji.

♥ 5/ Na czym polega wystuchanie dziecka?

W sprawach dotyczących dziecka sąd może wysłuchać dziecko w sytuacji, kiedy jego stan umysłowy, stan zdrowia oraz stopień dojrzałości na to pozwala. Takie wysłuchanie odbywa się poza salą rozpraw. Może odbywać się w obecności psychologa. Wysłuchanie zawsze odbywa się pod nieobecność rodziców małoletniego.

Wysłuchanie jest zazwyczaj „luźną”, w znaczeniu nieformalną, rozmową sędziego lub sędzi z dzieckiem. Sędzia powinien lub powinna poprowadzić rozmowę w taki sposób, aby dziecko poczuło się bezpiecznie i komfortowo. Trudność takiej rozmowy polega na tym, że dziecko czasami nie chce o czymś powiedzieć wprost. Zwłaszcza jeżeli dotyczy to informacji „przeciwko” któremukolwiek z rodziców. Z drugiej strony czasami zbyt chętnie przekazuje informacje negatywne o jednym z rodziców, wykonując jedynie polecenie drugiego rodzica.

Należy mieć świadomość, że przeprowadzenie takiej rozmowy z dzieckiem jest dla niego zawsze bardzo trudną sytuacją. To na dziecko przerzuca się w pewnym sensie odpowiedzialność za sytuację procesową stron.

W pewnych sprawach wysłuchanie dziecka jest jednak kluczowe i konieczne. Jednak jeżeli jest szansa na wypracowanie porozumienia bez angażowania dziecka w spór, to naprawdę warto podjąć ten trud.

♥ 6/ Kiedy do mojego domu ma przyjść kurator sądowy?

Jeżeli przed sądem toczą się jakiegokolwiek sprawy, w których sąd ma rozstrzygać o sytuacji dziecka w rodzinie, wówczas najczęściej przeprowadzany jest w miejscu zamieszkania rodziców dziecka wywiad kuratora. Polega na tym, że do mieszkania przychodzi kurator, który ma za zadanie sprawdzić warunki bytowe dziecka, porozmawiać z rodzicem, ewentualnie z dzieckiem. Po takiej wizycie kurator sporządza wywiad, w którym opisuje zaistniałą sytuację. Należy zaznaczyć, że taki wywiad kuratora jest standardową procedurą, która umożliwia sądowi sprawdzenie, w jakich warunkach dziecko mieszka lub ewentualnie w sprawie o uregulowanie kontaktów w jakich warunkach kontakty mają się odbywać.

♥ 7/ Na czym polega dowód z opinii Opiniodawczego Zespołu Specjalistów Sądowych (OZSS)?

W sprawach, w których ważą się losy małoletnich dzieci stron, sądy często dopuszczają dowody z opinii OZSS. W tezie dowodowej wskazują na okoliczności, na które chcą ten dowód przeprowadzić. Innymi słowy wskazują biegłym, na jakie pytania mają odpowiedzieć, np. który z rodziców daje lepszą ręką opiekę sprawowania opieki nad dzieckiem, w jakim wymiarze powinny odbywać się kontakty z drugim rodzicem lub czy dziecko ulega manipulacji, a jeżeli tak, to z czyjej strony. Biegli wyznaczają termin badania i wzywają strony na takie badanie, które może potrwać nawet kilka godzin. Podczas badania biegli stosują różne metody. Jest to rozmowa z każdym z członków rodziny, testy psychologiczne, rysunki projekcyjne, własne obserwacje. Po badaniach, w terminie określonym przez sąd, przesyłają opinię, w której odpowiadają na postawione przez sąd pytania. Sąd przesyła opinię każdej ze stron i jeżeli ktoś nie zgadza się z treścią opinii, ma prawo złożyć zastrzeżenia do niej.

♥ 8/ Czy trzeba ograniczyć władzę rodzicielską?

Jeżeli rodzice nie mogą razem wykonywać władzy rodzicielskiej, wówczas możliwe jest ograniczenie władzy rodzicielskiej temu z rodziców, który nie zamieszkuje z dzieckiem. Władzę rodzicielską rodziców żyjących w rozłączeniu powinno się ograniczyć, kiedy rodzice nie mogą się porozumieć w zakresie

wykonywania władzy rodzicielskiej i ma to negatywne skutki dla dziecka. Np. jeden z rodziców nie chce wyrazić zgody na lekarza, którego wybrał drugi lub kiedy każdy z rodziców chce zapisać dziecko do innej szkoły itp. Takie ograniczenie ma umożliwić rodzicowi, z którym dziecko zamieszkuje, podejmowanie samodzielnie bieżących decyzji dotyczących dziecka.

Jeżeli jednak rodzic zamieszkujący daleko (np. za granicą) aktywnie uczestniczy w życiu dziecka i jest możliwe porozumienie między rodzicami, wówczas nie trzeba ograniczać władzy rodzicielskiej. Strona zamieszkująca daleko może np. udzielić pełnomocnictwa do podejmowania decyzji w przedmiocie władzy rodzicielskiej drugiemu rodzicowi.

♥ 9/ Czy dziecko może być świadkiem w sprawie o rozwód?

Co do zasady dziecko nie może być świadkiem w sprawie o rozwód. Jak wynika z art. 430. Kodeksu postępowania cywilnego: małoletni, którzy nie ukończyli lat trzynastu, a zstępni stron, którzy nie ukończyli lat siedemnastu, nie mogą być przesłuchiwani w charakterze świadków. Nie można przesłuchać takiej osoby, nawet za jej zgodą.

Okiem psychologa

Każda sytuacja, w której dziecko musi opowiedzieć się po którejś ze stron konfliktu, jest dla niego niekorzystna. Bez względu na nasilenie trudności pomiędzy rodzicami należy unikać powstania konfliktu lojalnościowego u dziecka. Zaburza to jego poczucie bezpieczeństwa i wpływa na prawidłowy rozwój.

Czym innym jest wysłuchanie małoletniego, opisane powyżej.

♥ 10/ Czy orzeczenia w sprawach rodzinnych można zmieniać?

Orzeczenia sądowe w sprawach rodzinnych, m.in. miejsce ustalenia pobytu, uregulowanie kontaktów, alimenty, władza rodzicielska, są wydawane przez sąd w danym momencie życia rodziny. Sąd bierze pod uwagę okoliczności, jakie są w chwili wydawania orzeczenia. Jeżeli sytuacja się zmieni, wówczas każda ze stron może złożyć do sądu wniosek o zmianę poprzednio wydanego orzeczenia. Np. kontakty zostały orzeczone, kiedy dziecko miało 6 miesięcy i było jeszcze karmione piersią. Wówczas nie można było zabierać dziecka

na noc od matki. Aktualnie dziecko ma 2 lata i już je wszystkie posiłki samodzielnie. W takiej sytuacji można złożyć wniosek o zmianę orzeczenia o uregulowaniu kontaktów i powołać się na nowe okoliczności. Np. miejsce pobytu dziecka zostało ustalone przy matce. Okazało się, że matka z uwagi na swój stan zdrowia nie jest w stanie opiekować się dzieckiem. Wówczas rodzicom przysługuje prawo do wystąpienia z wnioskiem o zmianę tego orzeczenia i ustalenie miejsca pobytu dziecka przy ojcu.

Każda sytuacja jest indywidualna i w razie nowych okoliczności, powodujących konieczność zmiany wydanego orzeczenia, można wystąpić do sądu ze stosownym wnioskiem.

♥ Prawa dziecka podzielone są wg kategorii na prawa:

- ⚡ **osobiste** (prawo do: życia i rozwoju, tożsamości, swobody myśli, wychowania w rodzinie, wyrażania własnych poglądów, informacji, wolności od przemocy fizycznej i psychicznej, nierekrutowania do wojska poniżej 15 roku życia);
- ⚡ **socjalne** (prawo do: godnych warunków życia i odpowiedniego poziomu życia, opieki zdrowotnej, zabezpieczenia socjalnego, wypoczynku i czasu wolnego);
- ⚡ **kulturalne** (prawo do: nauki, korzystania z dóbr kultury, znajomości swoich praw);
- ⚡ **polityczne** (prawo do: wyrażania własnych poglądów, uczestniczenia w stowarzyszeniach).

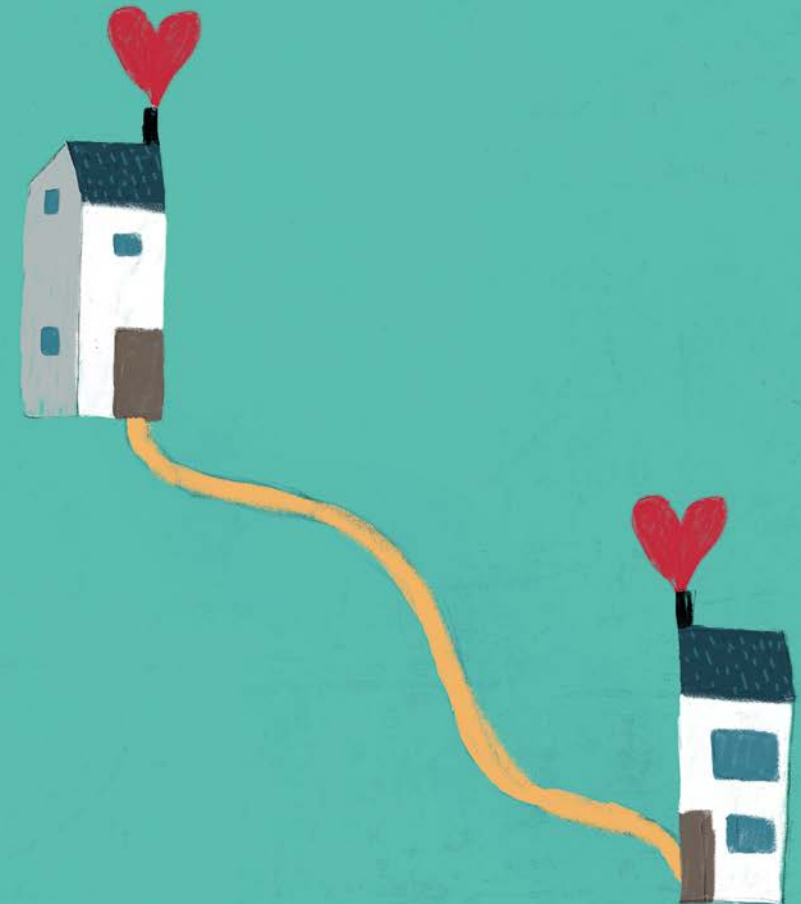
♥ W Polsce najważniejszymi aktami gwarantującymi prawa dziecka są:

- ⚡ **Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej** z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz.U. nr 78, poz. 483)

Artykuł 72 Konstytucji:

1. Rzeczpospolita Polska zapewnia ochronę praw dziecka. Każdy ma prawo żądać od organów władzy publicznej ochrony dziecka przed przemocą, okrucieństwem, wyzyskiem i demoralizacją.
2. Dziecko pozbawione opieki rodzicielskiej ma prawo do opieki i pomocy władz publicznych.
3. W toku ustalania praw dziecka organy władzy publicznej oraz osoby odpowiedzialne za dziecko są obowiązane do wysłuchania i w miarę możliwości uwzględnienia zdania dziecka.
4. Ustawa określa kompetencje i sposób powoływania Rzecznika Praw Dziecka.

- ⚡ **Konwencja o Prawach Dziecka** z dnia 20 listopada 1989 r. (Dz.U. 1991 nr 120, poz. 526)
- ⚡ **Ustawa o Rzeczniku Praw Dziecka** z dnia 6 stycznia 2000 r. (Dz.U. nr 6, poz. 69) ze zm.

Autor tekstu / **Honorata Janik-Skowrońska** – adwokat, ekspert w zakresie prawa rodzinnego, m.in. rozwodów i sytuacji prawnej dzieci

Konsultacja w zakresie treści psychologicznych / **Maja Kaniewska** – psycholog, zajmująca się wsparciem rodzin i dzieci podczas rozstania

Projekt graficzny, ilustracje i skład / **Joanna Kurowska**

Redakcja i korekta tekstu / **Agnieszka Kochanowska**

Pomysł na publikację oraz kierownik projektu / **Beata Szadziul**/Gdynia Rodzinna

Koordinacja projektu / **Zofia Zelez-Richert**/Gdynia Rodzinna

Projekt realizowany ze środków Gminy Miasta Gdyni w ramach kampanii społecznej „Słuchaj i wierz w ich słowa” organizowanej z okazji Międzynarodowego Dnia Praw Dziecka – 20 listopada.

Gdynia Rodzinna 2018

www.gdyniarodzinna.pl

Publikacja bezpłatna

ISBN 978-83-952719-2-2